

SUUDÎ ARABİSTAN HAC BAKANI SAYIN HASAN KUTBÎ İLE RÖPORTAJ

Röportajı Yapan : Mina, Yemame Muha-biri Abdurrahim Nassâr.

Tercüme eden : Nurettin BOYACILAR

Teşrik günleri esnasında Sayın Hac Bakanı Hasan Kutbî'nin Mina' da bulunmasını fırsat bilerek kendisiyle görüşmek. Bakanlığın Hac mevsimi için yaptığı hazırlıkların, ele alacağı mühim konuların ne olacağını ve Hac Bakanlığının hacılara yapmış olduğu yardımı öğ-renmek istedik. Ayrıca kendilerine hac ve hacılar hakkında da soru-lar tevcih ettik.

SORU 1 — Hac mevsiminde Hac Bakanlığının üzerine dü-şen vazifeler çok önemlidir. Bunlar hakkında bir açıklama yaparmısınız?

— Hac mevsiminde Hac Bakanlığının vazifesi Mukaddes top-raklara ayak bastığı andan ülkesine dönünceye kadar hacıya yardım-cı olmaktır. Bu yardım, hacının oturacağı yer, her türlü hac ibadetle-ri, gene] hizmetler ve kendisine rahat temin edecek her türlü vası-taları içine alır. Hac Bakanlığı, hacının bütün mesuliyetlerini tabi ol-duğu delile yüklemektedir. Ayrıca Bakanlık, delillerin vazifelerini ya-pıp yapmadıklarını da kontrol eder. Deliller hacılar hakkında bir ku-sur işleyecek olurlarsa. Bakanlık bu tedbirsizlik sebebiyle delili ceza-landırır. Ancak bu mesuliyetler muhtelif şekillerdedir. Bu sebeple hepsini yerine getirmek, ancak ihtisaslara göre tevzi edilmekle müm-kün olur. Bakanlık bütün bunları kontrol etmektedir.

SORU 2 — Kurban etlerinin heder olma meselesi. Bu. es-kidenberi halledilmeyen bir husustur. Bu meselenin halli hususunda zatıalınızın görüşü nedir?

— Kurban eti problemi, kesilen kurbanların cins ve nevi itiba-riyle ortaya çıkar. Etleri yemeğe elverişli kurbanları, kurban sahipleri beraberlerinde alıp götürmektedirler. Bu etleri ya kendileri yemekte veya dostlarına ve başka kimselere hediye etmektedirler. Fakat hacı-ların ekserisi, kurbanları küçümsüyor ve fiatları gayet ucuz ölen kur-banlara rağbet ediyorlar. Umumiyetle bunlar, çok zayıf, etleri yenme-ğe elverişli olmayan hayvanlardır. Hacılar bu nevi kurbanları keserek mezbahada terk ediyorlar. Bu tür kurbanlara kimse sahip çıkmayınca da Emânetü'l-Asıme (Belediye) tarafından bunlar derhal imha edili-yor. Hac Bakanlığı, bu problemin halli hususunda gerekli tedbirleri al-mağa ehemmiyet vermektedir. Bu husus, Devletlerarası meşhur şir-ketlerce araştırma (Birçağre bulma) mevzu olmuştur. Bu araştırma-ların neticesi önümüzdeki iki sene zarfında ortaya çıkacaktır. Böylece Allah'ın izni ile bu problem kökünden halledilecektir.

SORU 3 — Şu da dikkati çeken bir husustur ki, Mina'nın dört bir yanında halka ait birçok mesken bulunduğu halde, hacıların ekserisi Mina'da yatacak yer bulamamaktadırlar. Bu hususta İslâm'ın görüşü nedir?

— Hacının Min-a'da geceyi geçirmesi hac farızasının sıhhatine bir helâl getirmez. Çünkü bu husus Fulcaha arasında ihtilafli bir me-seledir. Mina'da geceleme Hanefî mezhebine göre sünnet olup, diğer mezheplere göre vâcibtır. Bunun için Mina haricinde geceleleyen kim-se (Hanifi mezhebine göre) Şer "i hükümlere riayet etmiş olup, hac ibadetlerinden birini noksan yapmış sayılmaz.

Bütün hacıların Mina'da gecelemesine gelince : Mina, bütün ha-cıları içine alacak şekilde geniş bir saha olmadığı için bu husus, hal-li çok zor bir iştir. Zaten hükümet bu problemin halli hususunda ge-rekli

çalışmaları yapmaktadır. Sayın melikimiz Mina'ya geldiklerinde Mina dağlarının eteklerinde birçok hacıyı içine alacak oturmaya mü-sait mesken üitelerinin inşa edilmesi hususunda emir buyurdular. İçinde her türlü oturma ihtiyaçlarını karşılayan her ünite. 10 binden fazla hacıyı barındırabilecektir. Sayın Majesteleri, bu plânın yürür-lüğe konması hususunda Maliye Bakan'ını görevlendirmiştir. Bu proje tahakkuk edince bütün hacılar, yağmurdan ve güneşin sicağından ken-dilerini koruyacak gayet rahat evlere yerleşme imkânına sahip olacaktırlar. Ayrıca Mina'da geceleme vazifesini de bütün fıkhi mebhep-lere uygun olarak eda etme imkânına da kavuşmuş olacaktırlar.

Mina'daki halka ait özel mülkiyetlere gelince : Bu konuda müftü-lükten Şeyh İbrahim İbn Muhammed Aliş - Şeyh yetkilidir. Çünkü bu, bir şer'î meseledir: bu sahada ihtisas görmüş bir yetkili âlimin görü-süne ihtiyaç hissedilmektedir.

SORU 4 — Yerlerin önceden ayırılması hususunda zatî-nîz'in görüşü nedir? Halbuki Hadisi Şerif'de hac esnasında Mina'ya kim önce varırsa yer onundur. Buyurulmaktadır.

— Genel hizmetler için yerin hazırlanması, İslâmî hükümlere kat'iyen zıt değildir. Zira bu olmadığı takdirde hac mevsiminde hacı-ların rahatlığını sağlamak gibi birçok hizmet de aksamiş olacaktır.

Arazinin hacılara (geçici olarak) tevziine gelince : O da şer'î yönden araziyi kullanmak sayılır. Bu yerler, şayet Devletin mesul kim-seleri tarafından hacılara âdil bir şekilde tevzi edilmemiş olsa, o za-man, yer elde etmek için hacılar arasında şiddetli bir çekişme mey-dana gelecektir. Böyle bir tevzi usul, şer'î yönden adaleti gerçekleştirecek ve çekişmeyi de önlemiş olacaktır.

SORU 5 — Tavaf esnasında meydana gelen izdihamı önle-mek nasıl mümkün olacaktır? Tavafı ve Sa'yı nizama koyma hususunda bir düşünce var mıdır?

— Tavaf esnasındaki izdiham problemi, hacıların İslâmî sırrı ve ibâdetteki adaba riayeti bilmediklerinden doğmaktadır. Şayet müslü-manlar İslâmî hükümlerin sırrına vakıf olup ibadetteki adaba önem verseler, ortaya hiçbir mesele çıkmayacaktır. Ayrıca biz, Mesclid-i Ha-ram'ın (Kabe'nin) tümü tavaf edilecek yer haline de gelse, bu mese-lenin bir takım fiilî icraatlar vasıtası ile hallolunacağına inanmıyoruz. Bunun yegâne hal çaresi, müslümana eziyet vermenin dinimizce ha-ram olduğunu idrak etmeleri ve Kâbe-i Şerife girenin emniyette ola-cağı fikri bütün hacılar tarafından iyice bilinmekle mümkündür. Tavaf edenlerin bir kısmının, diğerlerine eziyet vermeleri dinen günahdır. Tavaf eden hacı bu fiili ile Allah'a yaklaşmak istiyorsa, aynı zamanda bir müslüman kardeşine eziyet vermenin hata olduğunu ve buna kar-şılık Allah tarafından cezalandırılacağını da idrak etmesi lâzımdır. Böylece bu kişi. (Hac ibadeti esnasında) gazab-ı ilâhiyi mucip ve ilâhi cezayı gerektirecek her türlü hareketlerden sakınacaktır. Şayet her iki gurup birbirlerine eziyet vermemeye dikkat edecekler, bunu, dinin emrettiğini düşünmek ve inanmak suretiyle bu şartı yerine ge-tirecek olurlarsa, tavaf hususundaki izdiham problemi tamamen hallolunmuş olacaktır. Ayrıca, rükün ve vacip tavaftan hariç, diğer tavaf-lar menduptur. Hacılar rükün ve vacip olan tavaf-larla iktifa edip. mendup tavaf yerine diğer ibadetlerle meşgul olsa, tavaf esnasındaki izdiham yine kendiliğinden önlenmiş olur. (1) Bu sebeple biz, müslümanlar kendi üzerlerine düşen görevleri bilmediği müddetçe, tavaf-taki izdihamın hallolunmayacağı kanaatindeyiz.

SORU 6 — Hac Bakanlığı, Arapça bilmeyen hacılara ne gibi dini irşatlarda bulunmaktadır?

— Böyle dini irşat ve eğitimin hacının tabi olduğu ülkede tamam-lanması gerekir. Mekke'de kaldığı böyle çok kısa bir müddet, onun haram olan hac ef alini anlamasına veya kendisinde devamlı surette bulundurması gereken dini âdabı öğrenmesine kâfi gelmeyecektir. Majeste Kralımızın emri ile, bu mevzuu tetkik edecek bir komisyon kurulmuştur. Komisyon şu üyelerden teşekkül etmiştir.

a) Dini irşat başkanı Şeyh Abdullah İbn Hamid,

b) İslâmi araştırma ve fetva dairesi başkanı Şeyh İbrahim,

c) Hac Bakanı,

d) Adalet Bakanı,

e) Râbitatü'l-Âlem el-İslâmi'nin Genel Sekreteri.

Komisyon genel olarak, hacılara yapılacak dini irşadın ve eğitimin ne olacağı hususunda araştırma yapmıştır. Ayrıca bu hususta muhtelif dillerle ve hacıların toplandıkları bölgelerde onları irşad edecek bir çok ihtisas görmüş din bilginleri seçmiş ve görevlendirmiştir. Komisyon üyeleri ve dini irşadcılar, bu yılın hac mevsiminden itibaren çalışmalarına başlamışlardır.

SORU 7 — Hacıların hac vecibelerini yerine getirmelerinde delilin görevi nedir? Delilin vazifesini tekrar bir nizama koyma hakkında bir düşünce var mıdır?

— Delil, hacının muhtaç olduğu ve kendi başına yapamayacağı bilimum hizmetleri yerine getirmekle mükelleftir. Bunlar dini ve sos-yal hizmetleri içine almaktadır. Hacı, her hangi bir işinde mes'uli-yet getirecek bir problemle karşılaşacak olursa, görevli hükümet makamları karşısında, böyle bir mes'uliyetten, yalnız delil sorumlu tutulur. Bundan da anlaşılıyor ki, delillerin hacılara yapmış oldukları hizmetler, hacının tek başına yapamayacağı ve ondan da asla feragat edemeyeceği temel hizmetlerdir. Hükümet, bu hizmetlerin yerine getirilmesinden sorumlu olan kimseleri kontrol eder. Böylece delilin vazifesi, temel hizmetleri kapsadığından, delilin önem ve ehemmiyeti meydana çıkmış olur. Biz, delillerin devamlı bir nizam içinde bulunmaları ve üzerlerine düşen ağır mes'uliyetleri idrak edebilecek şekilde yetiştirilmeleri hususunda bir "Deliller Enstitüsü" açma arzusun dayız. Allah'ın izni ile böyle bir enstitü bu yıl içinde açılmış olacaktır.

SORU 8 — Oturulacak yerlerin ve çadırların devletleştirilmesi, sonra yerlerin işgal edilmesine bir son vermek için bunları hacılara kiralamak gibi bir husus hükümetçe düşünülüyor mu?

— Oturulacak yerlere gelince : Mina'nın çok dar bir saha olması bakımından yeniden bir nizama koyma işinin gerekli olduğu ortaya çıkıyor ki, Hükümet böyle bir zaruret karşısında bütün mesken ünitelerini Devletleştirme işine başlamıştır. Hükümetin hacılara oturacak meskenler hazırlaması ve böyle yerleri kiralaması (Vermeyi ön gören fakat başkasından almayan) hükümetimizin siyaseti ile bağdaşmaz.

(1) Bu görüş, Sünneti seniyeye aykırıdır. Çünkü orada en makbul ve sevaplı ibadet Tavaftır. (Din İsi. Y. Kurulu)

Arapça Mütercimi

Suudi Arabistan El-Yemâme Mecmuası 1973 Sayı: 237